

Eigen potje voor later voelt veiliger

Het nieuwe kabinet gaat hoogstwaarschijnlijk persoonlijke pensioenpotjes invoeren, waardoor iemand precies kan zien dat er gebeurt met de premie. Maar er komt meer onzekerheid over de hoogte van het pensioen voor terug, waarschuwen deskundigen.

*Bron: AD vrijdag 1 september door Deborah Jongejan
Den Haag*

Officieel steggelen de sociale partners nog over hoe ons nieuwe pensioenstelsel eruit moet zien, maar ondertussen ligt er al sinds eind juni een conceptadvies van de SER op de formatietafel. De FNV heeft nog niet besloten of de bond zich erachter kan scharen, maar de formerende partijen spreken al wel over de 'contouren van het nieuwe pensioenstelsel',

Nu kent ons pensioenstelsel nog een gezamenlijke pot, waarin verschillende generaties voor elkaar pensioen opbouwen. In het nieuwe voorstel krijgen werknemers een persoonlijk pensioenvermogen. Een pensioenfonds belegt vervolgens, vergelijkbaar met nu, de inleg van alle potjes samen. Daarnaast komt er een soort reservepot, waarmee financiële risico's collectief worden gedeeld. In gunstige economische tijden gaat daar een deel van de beleggingsopbrengst in, in slechte tijden gaat er geld uit naar de pensioenen.

Onrechtvaardig

De formatiepartijen VVD, CDA, D66 en Christen Unie pleiten in hun verkiezingsprogramma's alle vier voor een vorm van individuele pensioenrekeningen. Het voordeel daarvan is meer duidelijkheid, je ziet wat er met je premie gebeurt. Daarnaast moet het minder ingewikkeld worden om je pensioenvermogen mee te nemen, als je in een andere bedrijfstak aan de slag gaat.

Ook neemt het een onrechtvaardigheid uit het huidige systeem weg: jongeren betalen relatief veel, terwijl ze het op latere leeftijd niet allemaal terugkrijgen als ze bijvoorbeeld op hun 45ste zzp'er worden. Nu steeds meer mensen zelfstandig aan de slag gaan en niet automatisch via een fonds pensioen opbouwen, neemt de roep om een nieuw stelsel toe.

Maar er komt meer onzekerheid over de hoogte van het pensioen voor terug, verwacht hoogleraar pensioenen Roel Beetsma. "In het huidige systeem deel je alle mogelijke risico's over alle leeftijdsgroepen. Zo spreid je de onzekerheid. Dat is in het nieuwe systeem waarschijnlijk beperkter. Je krijgt bijvoorbeeld renteschokken meer voor je eigen kiezen." .

Ook moeten pensioenfondsen persoonlijke pensioenpotjes eerder korten, omdat het niet meer mogelijk is tekorten door te schuiven naar toekomstige generaties. Nu kunnen fondsen kortingen langer vermijden, omdat ze de pijn over meerdere generaties kunnen uitsmeren.

" Een rechtvaardig stelsel betekent wel meer onzekerheid over de hoogte van het pensioen"

-Roel Beetsma

Bestuurder Jan Berghuis van PMT, het pensioenfonds voor metaalbewerkeren en lassers, voorziet problemen. "We mogen nu werken met een dekkingsgraad onder de 100 procent, maar in het nieuwe stelsel moet je dan meteen korten. Dat maakt de uitkering van pensioenen heel schom-melend, dus onzeker. Als je pensioenbestuurder of ambtenaar bent, is het niet zo erg als je relatief, hoge inkomen wat fluctueert. Dat kun je dan wel opvangen. Maar voor een metaalarbeider met gemiddeld 600,700 euro aanvullend pensioen is dat behoorlijk rampzalig. En zo zijn er heel veel mensen met een modaal inkomen." Minder zekerheid over welk bedrag iemand na het pensioen krijgt, zit inderdaad ingebakken in

het nieuwe systeem, zegt pensioendeskundige Erik Lutjens. Dat komt omdat er - anders dan nu - niet meer een vastgesteld bedrag wordt beloofd, dat je met je pensioen krijgt uitgekeerd. Maar het ligt genuanceerd: ook het huidige pensioen bleek onzeker de afgelopen jaren. Als gevolg van de economische crisis daalden de dekkingsgraden, waardoor fondsen moesten korten.

Lutjens. "Het nadeel van de pensioenbelofte van nu is dat er grote buffers moeten worden aangelegd om eraan te kunnen voldoen. Daardoor zijn pensioenen jarenlang niet geïndexeerd. Je hebt dan weliswaar een zeker pensioenbedrag, maar de koopkracht van gepensioneerden holt wel achteruit."

Dat heeft het vertrouwen van werknemers en gepensioneerden in het huidige systeem behoorlijk aangetast. Bovendien vrezen jongeren, al dan niet terecht; dat er voor hen te weinig geld in de pensioenpot overblijft, terwijl zij nu meebetalen aan de oude dag van gepensioneerden. Persoonlijke potjes kunnen zorgen voor meer vertrouwen en daarmee stabiliteit van het stelsel, denkt Lutjens. "Dat is misschien wel minder zekerheid waard."

Rendement

Pensioenfondsen zijn nog druk aan het rekenen wat het nieuwe stelsel in de praktijk zal betekenen

voor verschillende leeftijdsgroepen. Volgens Beetsma kunnen persoonlijke pensioenpotjes leiden tot meer ontevredenheid. Uit een kleine steekproef bleek dat 66 procent van degenen die al een individuele pensioenrekening hadden (bijvoorbeeld bij een particuliere verzekeraar), minder pensioen ontvingen dan verwacht, Onder gepensioneerden in het huidige stelsel viel het pensioen bij slechts 24 procent tegen.

Daar staat tegenover dat ambtenarenfonds ABP goede ervaringen heeft opgedaan met een voorzichtig experiment met persoonlijke pensioenpotjes. Daarvoor werd binnen het huidige stelsel per deelnemer teruggerekend wat hij of zij aan premie inlegt en hoeveel rendement daarvoor is behaald. Het leidde tot meer interesse voor het pensioen bij de deelnemers.

Vakbond FNV wil eerst grondige doorrekeningen zien, voordat het de knoop doorhakt over het nieuwe pensioenstelsel. Maar de formatiebesprekingen in Den Haag leggen wel druk op de sociale partners om nu - na jaren praten over het nieuwe stelsel - haast te maken.

Berghuis: "We doen er al zo lang over, de neiging is: nu moeten we maar eens doorpakken. Maar dat vind ik onverstandig. Je hebt het niet over een kleine loonsverhoging, maar over het inkomen van mensen voor de komende jaren. We moeten zorgen dat het goed geregeld wordt."

COMPENSATIE

Megaklus voor kabinet

Het pensioenvermogen eerlijk opdelen in persoonlijke pensioenpotjes wordt een megaklus voor het nieuwe kabinet. In het huidige systeem betalen jongere werknemers naar verhouding te veel voor hun pensioen' en oudere werknemers te weinig. Als je daarmee stopt, is dat nadelig voor werknemers tussen dertig en zestig jaar: zij profiteren niet meer als ze ouder zijn. De politiek zal een financiële compensatie moeten verzinnen, om te zorgen dat deze groep niet de dupe wordt.

Het kabinet-Rutte II heeft twee jaar geleden al het streven uitgesproken dat het pensioenstelsel per 2020 op de schop gaat.